

Sygn. akt III U 347/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 września 2020 r.

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – SSO Teresa Więch - Rotkiewicz

Protokolant: st. sekr. sąd. Małgorzata Raszek

przy udziale

po rozpoznaniu w dniu 7 września 2020 r. w Tarnobrzegu

na rozprawie

sprawy Z. U.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o prawo do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych

na skutek Z. U.

od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 4 czerwca 2020 r. znak: (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy Z. U. prawo do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych,

II. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. na rzecz wnioskodawcy Z. U. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt III U 347/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 04.06.2020r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., po rozpoznaniu wniosku Z. U. z dnia 29.04.2020r., działając w oparciu o przepisy ustawy z dnia 19.12.2008r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237 poz. 1656 ze zm.) oraz ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020r. poz. 53) zwanej dalej ustawą emerytalną odmówił mu prawa do rekompensaty.

W uzasadnieniu wskazał, iż zgodnie z art. 21 powołanej ustawy wynika, że ubezpieczonemu urodzonemu po 31.12.1948r., prawo do rekompensaty przysługuje, jeżeli legitymuje się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wykonywanego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy, wynoszącym co najmniej 15 lat.

Zakład odmówił wnioskodawcy prawa do rekompensaty, ponieważ nie udowodnił on okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wykonywanego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy, wynoszący co najmniej 15 lat.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył Z. U. wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie mu prawa do rekompensaty począwszy od dnia 29.04.2020r.

Uzasadniał, że przeszedł na emeryturę w wieku powszechnym, w okresie przed 1.01.2009r. pracował w warunkach szczególnych przez okres ponad 15 lat oraz spełnia pozostałe warunki do przyznania rekompensaty. Wskazał, że organ rentowy kwestionuje treść świadectw pracy wystawionych przez pracodawców wnioskodawcy. Odwołujący podał, że pracował na stanowisku kierowcy samochodu uprzywilejowanego karetki pogotowia i na stanowisku samochodów ciężarowych o ład. pow. 3,5 tony. w spornych okresach, tj. :

- od 19.10.1976r. do 10.10.1978r. (1 rok 11 miesięcy 23 dni) na stanowisku kierowcy samochodu sanitarnego w Rejonowej (...) w T. – wykaz A, dział VIII, poz. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. oraz zarządzenie resortowe Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12.07.1983r., wykaz A dział VIII poz. 2 pkt 1;

- od 16.10.1978r. do 31.03.2000r. wykonywał pracę na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego w firmie (...) S.A – wykaz A, dział VIII poz. 2 rozporządzenia;

W okresie od 01.04.2000r. do 23.02.2004r. kontynuował pracę kierowcy samochodu ciężarowego w firmie po przekształceniach (...) i w likwidacji.

Wskazał, że powyższe okoliczności są niesporne w świetle przeprowadzonego postępowania dowodowego w sprawie III U 1069/15.

W latach 1978-2004 wnioskodawca pracował w firmie budowlanej. W trakcie zatrudnienia dwukrotnie przebywał na budowie eksportowej w Czechosłowacji, podczas których wykonywał prace kierowcy samochodu ciężarkowego marki L., A., S., którymi przewoził materiały budowlane. W okresie zatrudnienia w kraju odwołujący stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jeździł samochodami ciężarowymi pow. 3,5 tony marki S. 200, J., T., L., K.. Woził nimi materiały budowlane na budowy (...). Podał, że praca w T. w w/w okresie jest pracą w warunkach szczególnych według wykazu A, dział VIII, poz. 2 rozporządzenia z 1983r. oraz według zarządzenia Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 01.07.1983r. wykaz A dział VIII, poz. 2 pkt 2.

Po okresie pracy w T. kontynuował zatrudnienie na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego w firmie (...) od dnia 01.04.2004r. do 09.01.2009r.

Wskazał, że nie nabył prawa do wcześniejszej emerytury ani też do emerytury pomostowej. Złożył wniosek o ujawnienie swojego prawa do emerytury jednakże w ocenie organów nie spełnił warunków. Wniosek o przyznanie świadczenia jest jedynie żądaniem realizacji powstałego ex lege prawa. Wnioskodawca nie spełnił takiego warunku nabycia emerytury in abstracto. Skutkuje to tym, że nie zachodzi spełnienie negatywnej przesłanki przewidzianej w art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych. Fakt wykonywania przez 15 lat pracy w warunkach szczególnych przed dniem 01.01.2009r. i uznanie spornego okresu zatrudnienia wnioskodawcy stanowi spełnienie pozytywnej przesłanki określonej w w/w artykule.

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 13.07.2020r. organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Wyjaśnił, że decyzją z dnia 21.08.2015r. odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury w obniżonym wieku. Z. U. odwołał się od w/w decyzji do Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu, który prawomocnym wyrokiem z dnia 16.02.2016r. sygn. akt III U 1069/15 oddalił jego odwołanie. Organ rentowy powołał treść art. 2 pkt 5 oraz art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych. Wskazał, że decyzją z dnia 04.06.2020r. przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury w wieku powszechnym od dnia 03.06.2020r. Podał, że wbrew twierdzeniom odwołującego, nie

udowodnił on wymaganego co najmniej 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych. Zakład nie uwzględnił okresów zatrudnienia od 16.10.1978r. do 31.12.1998r., od 01.04.2000r. do 23.02.2004r. i od 01.04.2004r. do 31.12.2008r., ponieważ w przedłożonych dokumentach błędnie podano charakter zatrudnienia i stanowisku pracy, zaś w świadectwach pracy (ogólnych) brak jest informacji, że faktycznie wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Organ rentowy wyjaśnił, że w postępowaniu przed organem rentowym, dowodami na okoliczność wykonywania pracy w szczególnych warunkach są: świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wystawione według przewidzianego prawem wzoru; bądź świadectwo pracy zawierające wyszczególnione informacje odnośnie czasookresu i stanowiska pracy znajdującego się w stosowny dziale danego wykazu, będącego załącznikiem do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.198r. (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Uprawnionymi podmiotami do wydawania w/w dokumentów są, stosownie do postanowień §2 ust. 2 wskazanego rozporządzenia, wyłącznie zakłady pracy zatrudniające w owym czasie wnioskodawcę, na podstawie posiadanej dokumentacji. Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, brak było dowodów potwierdzających wykonywanie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na w/w stanowiskach pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy nadal nie dysponuje materiałem dowodowym, który jednoznacznie potwierdza zatrudnienie odwołującego w warunkach szczególnych, a zatem decyzja odmowna w zakresie przyznania rekompensaty jest decyzją prawidłową.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił i zważył, co następuje:

Wnioskodawca Z. U. urodził się (...)

W dniu 12.06.2015r. wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Decyzją z dnia 25.09.2015r. ZUS O/R. odmówił mu prawa do świadczenia.

W skutek odwołania wnioskodawcy od powyższej decyzji sprawa była rozpoznawana przez Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu, który prawomocnym wyrokiem z dnia 16.02.2016r. sygn. akt III U 1069/15 oddalił odwołanie bowiem wnioskodawca nie udowodnił 25 lat ogólnego stażu pracy (wykazał 24 lata 11 miesięcy i 10 dni).

W dniu 29.04.2020r. odwołujący wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o emeryturę w wieku powszechnym wraz z prawem do rekompensaty.

Decyzją z 04.06.2020r. organ rentowy przyznał Z. U. prawo do emerytury w wieku powszechnym od dnia 03.06.2020r., tj. od daty osiągnięcia wieku 65 lat.

Zaskarżoną decyzją ZUS O/R. odmówił mu prawa do rekompensaty.

Wnioskodawca w okresie od dnia 19.10.1976r. do 10.10.1978r. zatrudniony był w Rejonowej (...) w T. na stanowisku kierowcy samochodu sanitarnego. Jego praca polegała na jazdą karetką pogotowia.

Za powyższy okres otrzymał świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach wystawione przez Wojewódzki Szpital im. (...) z Z. (...) w T. z dnia 17.04.2015r., w którym wskazano, że podczas w/w okresu zatrudnienia od dnia 01.07.1977r. do dnia 10.10.1978r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów- wykaz A, dział VIII, poz. 2 na stanowisku kierowca samochodu uprzywilejowanego w ruchu wymienionym w wykazie A, dziale VIII, poz. 2 pkt 1 wykazu stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12.07.1983r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu (...).

W okresie od 16.10.1978r. do dnia 31.03.2000r. odwołujący zatrudniony był w (...) S.A w T. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego. Jego praca polegała na kierowaniu samochodami pow. 3,5 tony marki S., J., T.. W trakcie zatrudnienia w w/w zakładzie dwukrotnie przebywał na budowach eksportowych w Czechosłowackiej Republice Ludowej. Jeździł wówczas samochodami ciężarowymi marki S., A., L., których dcc sięgał 40 ton.

Za powyższy okres zatrudnienia otrzymał ogólne świadectwo pracy z dnia 31.03.2000r. wystawione przez w/w Spółkę, w którym wskazano, że podczas w/w okresu wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymienioną w Dz. U. (...) z dnia 06.12.1983r. Nr 3, wykaz A, dział VIII, poz. 2 pkt 2.

Za powyższy okres zatrudnienia otrzymał również świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach wystawione przez w/w Spółkę, w którym wskazano, że podczas w/w okresu stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w transporcie i łączności na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego wymienionym w wykazie A, dziale VIII, poz. 2 pkt 2

W okresie od 01.04.2000r. do 23.02.2004r. wnioskodawca zatrudniony był w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Usługowym (...) sp. z o.o. w likwidacji na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego.

Za powyższy okres zatrudnienia otrzymał ogólne świadectwo pracy z dnia 25.02.2004r. wystawione przez w/w Spółkę, w którym wskazano, że podczas w/w okresu stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymienioną w Dz. U. (...) z dnia 06.12.1983r. Nr 3, wykaz A, dział V, poz. 3 pkt 3.

Za powyższy okres zatrudnienia otrzymał również świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach wystawione przez w/w Spółkę, w którym wskazano, że podczas w/w okresu stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego wymienionym w wykazie A, dziale V, poz. 3, pkt 3 stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia nr 9 (...) z dnia 01.08.1983r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez (...), na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (Dz. Urz. MBiPMB nr 3, poz. 6.).

W okresie od 01.04.2004r. do 09.01.2009r. odwołujący zatrudniony był w Firmie Handlowo-Usługowej (...) I. S. w T. na stanowisku kierowcy w pełnym wymiarze czasu pracy. Jego praca polegała na rozwożeniu towarów na trasie międzynarodowej samochodami marki I. i D. o masie pow. 1 tony.

Za powyższy okres otrzymał ogólne świadectwo pracy z dnia 09.01.2009r. wystawione przez w/w firmę.

Wraz z wnioskodawcą w okresie jego zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) pracowali świadek: J. J. oraz R. R.. Potwierdzili oni rodzaj i charakter wykonywanej przez Z. U. pracy.

/ dowody:

- dokumenty z akt organu rentowego,
- dokumenty z akt sprawy tut. Sądu sygn. akt III U 1069/15
- dokumenty z akt osobowych Z. U.,
- zeznania świadków na piśmie: J. J. k.30-31 oraz R. R. k.32-33
- zeznania w trybie art. 299 kpc wnioskodawcy Z. U.- zapis nagrania z dnia 07.09.2020r. oraz k. 36v. /

Zgodnie z przepisem art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U.2018.1924 j.t.), rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym

charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wynoszący co najmniej 15 lat. Zgodnie z ust. 2 wskazanego przepisu rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Celem rekompensaty, podobnie jak i emerytury pomostowej jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych przy pracach w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W przypadku rekompensaty realizacja tego celu polega jednak nie na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, lecz na zwiększeniu emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. W taki sposób istotę rekompensaty określa zresztą sam ustawodawca, definiując ją w art. 2 pkt 5 ustawy o emeryturach pomostowych jako odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeżdą prawa do emerytury pomostowej. Rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (art. 23 ust. 2 ustawy).

Z przywołanych przepisów wynika, że prawo do rekompensaty mają osoby urodzone

po 31.12.1948r., które przed 01.01.2009r. wykonywały przez co najmniej 15 lat prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 i 33 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji jednego z wykazów, stanowiących załączniki do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego (por. wyrok SN z dnia 1 czerwca 2010 r. w sprawie II UK 21/10, publik. LEX nr 619638).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), zawiera wykaz stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do emerytury w obniżonym wieku.

Tym samym o tym czy praca wykonywana przez pracownika może być zaliczona do pracy w warunkach szczególnych decyduje fakt umieszczenia danego stanowiska pracy w tych wykazach. Nadto musi być to praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Rozporządzenie w wykazie A, dział VIII pod poz. 2 wymienia prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów.

Pomocniczo należy przywołać Zarządzenie Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 01.07.1983r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty, które to w zał. 1 dział VIII pod poz. 2 pkt 2 ujęto stanowisko kierowcy samochodu ciężarowego.

Zaznaczyć należy, iż w postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia, co do środków dowodowych, którymi związany jest ZUS we własnym postępowaniu. Tym samym pomimo nie przedstawienia stosownych dokumentów lub też stosownych zaświadczeń Sąd po przeprowadzeniu postępowania dowodowego może uznać, iż w określonym czasie wnioskodawca wykonywał pracę w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze.

Organ rentowy odmawiając wnioskodawcy prawa do rekompensaty nie uwzględnił odwołującemu żadnego ze wskazanych przez niego okresów pracy w szczególnych warunkach.

Istota sporu sprowadzała się więc do ustalenia czy w spornych okresach Z. U. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, pracę w szczególnych warunkach przez co najmniej 15 lat, co uprawniałoby go do otrzymania rekompensaty.

Praca wnioskodawcy w okresach od 16.10.1978r. do 31.12.1998r. oraz od 01.04.2000r. do 23.02.2004r. w (...), a następnie, po przekształceniach w „ (...)” na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o masie pow. 3,5 tony polegała na dowozie materiałów budowlanych na budowy prowadzone przez w/w Spółki. Czynności te wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy zarówno w kraju jak i podczas pracy na budowach eksportowych.

Rodzaj wykonywanej przez wnioskodawcę pracy potwierdzili jego współpracownicy z tego okresu: świadkowie J. J. oraz R. R..

Świadkowie pracowali wspólnie z odwołującym, mają więc najlepszą wiedzę o rodzaju wykonywanej przez niego pracy. Zeznania świadków i wnioskodawcy jako wzajemnie zgodne zasługują na danie im wiary. Ponadto korespondowały z dowodami z dokumentów przeprowadzonymi w niniejszym postępowaniu, a które to Sąd również obdarzył walorem wiarygodności albowiem żadna ze stron nie kwestionowała ich autentyczności.

Sąd uznał zatem, że Z. U. w okresie od 16.10.1978r. do 31.12.1998r. oraz od 01.04.2000r. do 23.02.2004r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony wymienione w wykazie A, dział VIII pod poz. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Praca wykonywana przez wnioskodawcę w w/w spornych okresach wymieniona jest również w zał. 1 dziale VIII pod poz. 2 pkt 2 do Zarządzenia Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 01.07.1983r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty.

Reasumując, już samo uznanie pierwszego ze spornych okresów pracy wnioskodawcy, tj. od 16.10.1978r. do 31.12.1998r. w (...) S.A powoduje, iż Z. U. spełnił warunki niezbędne do nabycia prawa do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych, tzn. posiada okres co najmniej 15 lat takiej pracy. Niemniej jednak wskazać należy, iż okres pracy odwołującego od 01.04.2000r. do 23.02.2004r. w „ (...)” niewątpliwie również jest okresem pracy w szczególnych warunkach. W tych okolicznościach nie ma potrzeby rozważania pozostałych okresów.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie przepisu art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy Z. U. prawo do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych. (punkt I)

W punkcie II wyroku, Sąd zasądził od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. na rzecz wnioskodawcy Z. U. kwotę 180zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego- zgodnie z §9 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2015r poz. 1800)